

УДК 37:316.324.8:(045)

Задорожна В. І.
м. Харків, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

Сьогодні людство переходить до нового етапу суспільного розвитку, який науковці називають інформаційним суспільством (або постіндустріальним). Таке суспільство характеризується сильним впливом інформаційних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності й стають могутнім каталізатором і визначальним джерелом розвитку людства. Одним з найважливіших інститутів в інформаційному суспільстві є освіта. Нині в Україні відбувається становлення нової освітньої системи, яка повинна відповідати новим вимогам сьогодення й увійти до світового інформаційного простору. Невід'ємною й важливою частиною цього процесу є інформатизація освіти.

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

Існує декілька визначень поняття інформатизації освіти, так, В. Гриценко робить висновок, що інформатизація освіти – це процес створення, впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності усіх видів діяльності, що здійснюються в системі освіти [2, с. 48].

За словами В. Бикова, інформатизація освіти – це сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб (інших потреб, що пов'язані із впровадженням методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій) учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом управляє та його забезпечує (у тому числі здійснює його науково-методичний супровід і розвиток) [1, с. 2].

Для досягнення цілей оновлення інформатизації освіти урядом України було прийнято ряд законодавчих документів, а саме: постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 905 «Про затвердження Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін» на 2005–2011 роки і Постанова Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 року № 1153 «Про затвердження державної програми „Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006–2010 роки» [1, с. 4]. Всі названі документи визначають для системи освіти і науки України сучасні завдання і цілі щодо подальшого розвитку процесів інформатизації освіти. Перш за все, в них зазначається, що нинішня освіта повинна відповідати потребам сучасної економіки та сприяти інтеграції України до європейського економічного та культурного простору.

Широке використання інформаційних технологій в системі освіти в останній час викликає підвищений інтерес у педагогів. Говорячи про можливості інформаційних технологій для освітнього процесу, науковці наголошують на наступних позитивних аспектах у навчально-виховному процесі (В. Гриценко, І. Сасвич, В. Мироненко, В. Биков, О. Пащенко, І. Литовченко, В. Снежицкий, М. Курбат, Л. Гущина, Ю. Рамський):

1. необмежені можливості збору, зберігання, передачі, оперативна обробка й аналіз великої кількості різноманітної інформації;

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

2. підвищення доступності освіти, створення рівних умов навчання й розширення вікових й часових рамок традиційного навчального процесу;

3. забезпечення невідривного отримання освіти й підвищення кваліфікації протягом всього життя. Сьогодні на зміну минулому лозунгу «освіта на все життя» прийшов новий – «освіта протягом життя» [9, с. 9];

4. поширення нових форм легкодоступних навчальних матеріалів в електронному вигляді (більшість з них безкоштовно); поява віртуальних навчальних «закладів», онлайн-шкіл, лабораторій й т.д.;

5. утворення єдиної інформаційно-освітньої сфери навчання не лише в рамках однієї країни а й у глобальному значенні;

6. незалежність навчального процесу від часу і місця знаходження;

7. при обробці інформації відбувається розвиток самостійної пошукової та творчої діяльності учня або студента.

Проаналізувавши позитивні сторони інформатизації освітнього процесу, стає зрозумілим, що сучасна освіта покликана навчити особистість вільно адаптуватися в сучасному новому світі, мати досвід моделювати ситуацію за допомогою системного аналізу, який саме виробляється під час роботи з інформаційними ресурсами. Крім того, з інноваційними змінами в системі освіти змінюється й освітня парадигма. Якщо раніше в навчально-виховному процесі головною задачею було передача знань й формування певних вмінь, то сьогодні – вирішувати пізнавальні проблеми, а для цього необхідно вміти знаходити, використовувати й створювати інформацію для того, щоб вільно орієнтуватися в суспільстві, при цьому викладач виконує лише роль спостерігача.

Істотну зміну в традиційному навчанні деякі дослідники (І. Саєвич, В. Мироненко, В. Притков, А. Лебедев) вважають серйозною загрозою для розвитку насамперед особистості. Вони виділяють наступні недоліки процесу інформатизації освіти:

1. інформаційні технології, в першу чергу, не можуть замінити живого спілкування з викладачем, таким чином, не в повній мірі виконується виховна функція. До того ж за відсутності такого спілкування недостатньо розвивається емоційна сфера учня або студента, й взагалі «життя в Інтернеті» може привести до так званої емоційної залежності [6, с. 18];

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

2. При обробці й пошуку інформації не відбувається необхідне «тренування» інтелекту, не задіюється важливі напрямки розумової діяльності, важливі ділянки мозку. Таким чином, в першу чергу страждає мислення, затримується інтелектуальний розвиток особистості. Так, В. Мироненко та І. Саєвич приводять дуже простий приклад – більшість школярів сьогодні вміє правильно додавати, віднімати, множити й ділити навіть тільки цілі числа винятково за допомогою калькулятора [8, с. 6];

3. поверховість сприйняття інформації, зумовлена її великою кількістю;

4. проблеми, пов'язані з фізичним і психологічним здоров'ям учнів і студентів. Наприклад, якщо велику кількість часу проводити за комп'ютером, то це може призвести до сколіозу, короткозорості, й навіть до аутизму, соціальної апатії, атрофії волі особистості [8, с. 6].

Отже, інформатизація освіти як й будь який процес або явище, має позитивні й негативні сторони. Традиційні методи навчання, звісно, перевірені поколіннями й є універсальними, але в добу корінних суспільних змін освіта не може залишатися на місці. Звісно, що інноваційне навчання не може повністю замінити класичне, але нині без використання інновацій важко уявити сучасний освітній процес.

Таким чином, інформатизація освіти це неминучий процес, адже є складовою для становлення й розвитку інформаційного суспільства. Основна мета нашої країни – це побудова європейської, високорозвиненої держави, яка відповідає вимогам постіндустріальної країни. Для досягнення цієї цілі оновлення системи освіти в Україні сьогодні – це першочергове завдання, від вирішення якої залежить стан економіки, якість життя населення, національна безпека й місце в світовій спільноті.

Список літератури: 1. *Биков В.Ю.* Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В.Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання – 2010. – №1 (15). – С. 1–8. – Режим доступу: <http://www.ime.edu.ua.net/em.html><http://lib.iitta.gov.ua> 2. *Гриценко В.Г.* Організаційні засади інформатизації вищої освіти [Електронний ресурс]. / В.Г. Гриценко // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 121 – С. 45–50. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>. 3. *Гура І.В., Чуйкова С.В.,*

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

Ліницька І.В. Позитивні та негативні сторони дистанційного навчання в системі сучасної освіти [Електронний ресурс] / І.В. Гура, С. В. Чуйкова., І.В.Ліницька // Проблеми і перспективи розвитку освіти. Організація дистанційної освіти у середній і вищій школі. (Матеріали наукової конференції). Збірник статей 15 –16 січня 2016. – Дніпропетровськ, 2016 – С.46–52. – Режим доступу: globalnauka.com. 4. *Литовченко І.В.* Особливості функціонування соціального інституту освіти в інформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз [Електронний ресурс] / І.В.Литовченко // Грані. – Том. 19. – №2. – 2016. – С. 121–125. – Режим доступу: <https://grani.org.ua> 4. *Пащенко О.И.* Информационные технологии в образовании. Учебно-методическое пособие / О.И.Пащенко – Нижневартовск: Изд-во Нижневарт. гос. Ун-та, 2013. – 227 с.5. *Прытков В.П., Лебедев А.С.* Социальные и культурные противоречия информационного общества [Електронний ресурс] / В.П. Прытков, А.С. Лебедев // Теория и практика общественного развития. – 2014. – №13. – С. 12–19. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/>, 6. *Рамський Ю.С.* Інформаційне суспільство. Інформатизація освіти [Електронний ресурс]./ Ю.С.Рамський// Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: [зб. наук. праць / Редрада]. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – №7. – С. 1 –18. – Режим доступу: <http://www.ii.npu.edu.ua>. 7. *Саєвич І.Г., Мироненко В.В.* Комп'ютерні технології у сучасній освіті [Електронний ресурс] / І.Г. Саєвич, В.В. Мироненко // Освітologia – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. 15 груд. 2010 р. – С. 1–8. – Режим доступу: elibrary.kubg.edu.ua 8. *Снежицкий, В.А.* Образование в информационном обществе / В.А. Снежицкий, М.Н. Курбат, Л.Н. Гущина // Инновационные образовательные технологии. – 2012 – № 4 (32). – С. 8

Bibliography (transliterated): 1. Bykov V.Iu. Suchasni zavdannia informatyzatsii osvity [Elektronnyi resurs] / V.Iu. Bykov // Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – 2010. – №1 (15). – S. 1 – 8. Rezhym dostupu do zhurnalu: <http://www.ime.edu.ua.net/em.html><http://lib.iitta.gov.ua> 2. Hrytsenko V.H. Orhanizatsiini zasady informatyzatsii vyshchoi osvity [Elektronnyi resurs]. / V.H. Hrytsenko // Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser. Pedahohichni nauky. – 2013 – Vyp. 121 – S. 45–50. Rezhym dostupu do zhurnalu : <http://nbuv.gov.ua>. 3. Hura I.V., Chuikova S.V., Linytska I.V. Pozytyvni ta nehatyvni storony dystantsiinoho navchannia v systemi suchasnoi osvity [Elektronnyi resurs] / I.V. Hura, S. V. Chuikova., I.V.Linytska //

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

Problemy i perspektivy rozvytku osvity. Orhanizatsiia dystantsiinoi osvity u serednii i vyshchii shkoli. (Materialy naukovoii konferentsii). Zbirnyk statei 15–16 sichnia 2016 – Dnipropetrovsk, 2016 – S.46–52. Rezhym dostupu do zhurnalu: globalnauka.com . 4. Lytovchenko I.V. Osoblyvosti funktsionuvannia sotsialnogo instytutu osvity v informatsiinomu suspilstvi: sotsialno-filosofskyi analiz [Elektronnyi resurs] / I.V.Lytovchenko // Hrani. – Tom. 19. – №2 . – 2016. – S. 121–125. – Rezhym dostupu do zhurnalu: <https://grani.org.ua> ; 5. Pashchenko O.Y. Ynformatsyonnye tekhnolohyy v obrazovanyu. Uchebno-metodycheskoe posobyie / O.Y.Pashchenko – Nyzhneartovsk: Yzd-vo Nyzhneart. hos. Un-ta, 2013. – 227 s. 6. Pritkov V.P., Lebedev A.S. Sotsyalnie y kulturnie protyvorechyia ynformatsyonnoho obshchestva [Elektronnyi resurs] / V.P. Pritkov, A.S. Lebedev // Teoryia y praktyka obshchestvennoho razvytyia. – 2014. – №13. – S. 12–19. – Rezhym dostupa k zhurnalu: <https://cyberleninka.ru/>; 7. Ramskyi Iu.S. Informatsiine suspilstvo. Informatyzatsiia osvity [Elektronnyi resurs]/ Iu.S.Ramskyi// Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. – Seriiia №2. Komp’iuterno-oriantovani systemy navchannia: [zb. nauk. prats / Redrada]. – K. : NPU imeni M.P. Drahomanova, 2010. – № 7. S. 1–18. Rezhym dostupu do zhurnalu: <http://www.ii.npu.edu.ua>; 8. Saievych I.H., Myronenko V.V. Komp’iuterni tekhnolohii u suchasni osviti [Elektronnyi resurs] / I.H. Saievych, V.V. Myronenko // Osvitolohiia – naukovyi napriam intehrovanoho piznannia osvity: mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf. 15 hrud. 2010 r. S. 1–8. – Rezhym dostupu do zhurnalu: elibrary.kubg.edu.ua. 9. Snezhitskyi, V.A. Obrazovanye v ynformatsyonnom obshchestve / V.A. Snezhitskyi, M.N. Kurbat, L.N. Hushchyna // Ynnovatsyonnie obrazovatelnie tekhnolohyy. – 2012 – № 4 (32). – S. 8–12.

Задорожня В.І.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

В статті наголошується на важливості інформатизації освіти як для системи освіти України, так і для розвитку суспільства в цілому. Надається визначення та характеристика позитивних й негативних аспектів впливу інформатизації як на особистість, так і на навчально-виховний процес в цілому.

Ключові слова: інформаційне суспільство, освіта, інформатизація освіти, інформаційні технології, навчально-виховний процес.

SOME ASPECTS OF INFORMATISATION OF EDUCATION

In the article it is emphasized the importance of informatisation of education (IE) both for the system of education of Ukraine and for innovative development of society on the whole.

Keywords: information-oriented society, education, informatisation of education, information technology.

Задорожня В. І.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ИНФОРМАТИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

В статье делается ударение на важности информатизации образования как для системы образования Украины, так и для инновационного развития общества в целом. Представлены определение и характеристика позитивных и негативных аспектов влияния информатизации как на личность, так и на учебно-воспитательный процесс в целом.

Ключевые слова: информационное общество, образование, информатизация образования, информационные технологии, учебно-воспитательный процесс.